



## Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

---

### Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till fördelning av anslag inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Utskottet tillstyrker också att regeringen bemyndigas att överskrida dels anslaget för Räntor på statsskulden, dels anslaget för Riksgäldskontorets provisionskostnader om det är nödvändigt för att regeringen skall kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

# Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning .....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Utskottets överväganden .....	6
Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 .....	6
Bemyndigande att överskrida vissa anslag .....	9
Särskilda yttranden .....	10
1. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (kd) .....	10
2. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (c) .....	10
3. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (fp).....	11
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	12
Propositionen.....	12
Motionerna .....	12

# Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

## 1. Anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 2000

Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslag inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. på det sätt som framgår av efterföljande specifikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:1 utgiftsområde 26 punkt 3 samt avslår motionerna 2000/01:Fi911, 2000/01:Fi912 och 2000/01:Sk313 yrkande 47.

## 2. Bemyndigande att överskrida vissa anslag

Riksdagen bemyndigar regeringen att, om så erfordras för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden under 2001, överskrida ramanslagen *Räntor på statsskulden* och *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning*. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:1 utgiftsområde 26 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 30 november 2000

På finansutskottets vägnar

*Jan Bergqvist*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Kjell Nordström (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Yvonne Ruwaida (mp), Lena Ek (c), Tommy Waidelich (s) och Bo Könberg (fp).

**Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 26  
Statsskuldräntor m.m.**

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Företrädarna för Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har avgivit särskilda yttranden.

1 000-tal kronor

Anslag	Utskottets förslag
<b>92 Statsskuldräntor m.m.</b>	
1 Räntor på statsskulden ( <i>ram</i> )	70 600 000
2 Oförutsedda utgifter ( <i>ram</i> )	10 000
3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning ( <i>ram</i> )	315 000
<b>Summa för utgiftsområdet</b>	<b>70 925 000</b>

## Redogörelse för ärendet

I budgetpropositionen föreslår regeringen för utgiftsområde 26 Räntor på statsskulden m.m. att riksdagen dels godkänner den föreslagna medelsanvisningen för de tre ramanslag som finns uppförda på utgiftsområdet, dels be- myndigar regeringen att överskrida två av dessa anslag i den utsträckning som är nödvändig för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Propositionens förslag återges i *bilaga*.

I tre motioner väckta under allmänna motionstiden framförs yrkanden om att två av anslagen på utgiftsområdet skall föras upp med lägre belopp. Även motionernas förslag återges i *bilaga*.

# Utskottets överväganden

## Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 26 (punkt 3) och avslår därmed motionerna Fi911 (kd), Fi912 (c) och Sk313 (m) yrkande 47.

### Anslag 92:1 Räntor på statsskulden

#### *Budgetpropositionen*

I den prognos som redovisas i budgetpropositionen räknar regeringen med att utgifterna för räntor på statsskulden skall utvecklas enligt följande fram t.o.m. 2003.

BERÄKNADE UTGIFTMÄSSIGA RÄNTOR PÅ STATSSKULDEN 1999–2003

Belopp i miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Räntor på lån i svenska kronor	68,5	61	47	46	44
Räntor på lån i utländsk valuta	22	20	18	17	17
Räntor på in- och utlåning	-2,4	-2	-3	-4	-5
Över/underkurser vid emission	-2,4	0	-2	-3	-4
<b>Summa räntor</b>	<b>85,7</b>	<b>79</b>	<b>59</b>	<b>56</b>	<b>53</b>
Valutaförluster/vinster (-)	-6,2	-4	8	6	4
Kursförluster/vinster (-)	10,2	13	4	3	1
Övrigt	0,2	0	0	0	0
<b>Summa ränteutgifter</b>	<b>89,8</b>	<b>88</b>	<b>71</b>	<b>65</b>	<b>58</b>

Den utgiftsmässiga redovisningen återspeglar den väntade belastningen på statsbudgeten.

Om utgifterna i stället periodiseras får man en redovisning som återger statsskuld räntornas kostnadsmässiga utveckling. Vid en kostnadsmässig redovisning periodiseras utgifter och inkomster till den period resursförbrukningen sker. Så t.ex. ger nollkupongobligationer med nuvarande redovisningsprinciper inte någon belastning på statsbudgeten förrän lånet förfaller till inlösen, då å andra sidan samtliga ränteutgifter under lånets hela löptid betalas ut. Så länge nollkuponglånen inte har förfallit till inlösen kommer därför den faktiska räntebelastningen att underskattas. På motsvarande sätt kan över- och underkurser i samband med emissioner av s.k. benchmarklån – dvs. lån där kupongräntan avviker från marknadsräntan – ge en skev bild av den verkliga räntebelastningen. Vid en kostnadsmässig redovisning däremot anses räntan uppkomma under lånets hela löptid och fördelas därför ut jämnt över denna.

Justeras utgifterna för statsskuldräntor med hänsyn till dels över- och underkurser vid emissioner, dels olika typer av nollkupongräntor, dels övriga räntor erhålls enligt propositionen i stället följande beräknade kostnadsmässiga räntor på statsskulden.

BERÄKNADE UTGIFTS- OCH KOSTNADSMÄSSIGA RÄNTOR PÅ STATSSKULDEN 1999–2003

Belopp i miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Summa räntor	85,7	79	59	56	53
Summa räntekostnader <sup>1</sup>	84,6	72	63	61	57

<sup>1</sup> Innefattar inte någon periodisering av valutaförluster/vinster

### Motionerna

*Kristdemokraterna* föreslår i *motion Fi911* att anslaget statsskuldräntor för budgetåret 2001 förs upp med ett belopp som är 1 222 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. *Kristdemokraterna* har i annat sammanhang föreslagit att statliga företag nästa år skall säljas ut för 80 miljarder kronor netto mer än vad regeringen räknar med, vilket motionärerna förutsätter skall ge en räntevinst på 1,2 miljarder kronor 2001.

*Centerpartiet* föreslår i *motion Fi912* att samma anslag skall minskas med 870 miljoner kronor. Även *Centerpartiet* förespråkar en mer omfattande försäljning av statliga företag än regeringen och räknar med att detta skall slå igenom på statsskuldräntorna i denna omfattning. *Centerpartiet* räknar med att under de tre närmaste åren, varje år sälja statliga företag för 50 miljarder kronor utöver regeringen.

*Moderata samlingspartiets* och *Folkpartiet liberalernas* budgetalternativ bygger på att statsskuldräntorna skall bli lägre nästa år till följd av inkomster från företagsförsäljningar som för vardera partiet är 80 miljarder kronor högre än i regeringens budgetalternativ. Dessa båda partier har dock inga formella yrkanden om att anslaget till statsskuldräntor skall begränsas.

## Anslag 92:2 Oförutsedda utgifter

### Budgetpropositionen

På statsbudgeten har sedan länge funnits ett särskilt anslag för oförutsedda utgifter. Anslaget får tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje särskilt fall för vissa närmare angivna ändamål. Utgifterna skall därvid i princip vara av så brådskande art att ett förslag inte hinner underställas riksdagen, och de skall inte heller kunna täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

I propositionen redovisas vilka ändamål anslaget Oförutsedda utgifter bör få användas till under nästa budgetår. Där föreslås också att regeringen i efterhand skall anmäla till riksdagen vilka utgifter som har belastat anslaget.

Under 1999 belastades anslaget med 20 000 kr avseende ett äldre bidrag som Statens trygghetsnämnd fattat beslut om men som tidigare inte betalats

ut. I år har fram t.o.m. juli sammanlagt 4,0 miljoner kronor betalats ut från anslaget, varav 2,1 miljoner kronor avsett skadestånd och förlikningar i fem fall och 1,9 miljoner kronor en ersättning ex gratia.

Regeringen föreslår att anslaget Oförutsedda utgifter förs upp oförändrat med 10 miljoner kronor under 2001.

### **Anslag 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader**

#### *Budgetpropositionen*

Anslaget avser provisionskostnader som har samband med upplåning och förvaltning av statsskulden. För närvarande omfattar anslaget endast provisionskostnaderna för valutaupplåningen, men regeringen föreslår i budgetpropositionen att även de inhemska provisionskostnaderna i samband med upplåning och skuldförvaltning skall redovisas på detta anslag utanför utgiftstaket

Merparten av provisionskostnaderna utgörs av försäljningsprovisioner till de banker som agerar mellanhänder vid försäljningen av kontorets lån. Dessa s.k. underwriters, som består av en eller flera banker, köper ett lån av Riksgäldskontoret och säljer det vidare till investerare. De tar därmed på sig en risk som de kompenseras för genom provisionerna.

I provisionskostnaderna ingår också utgifter för provisioner i samband med inlösen av lån, förvaltningsprovisioner till externa förvaltare samt kreditavgifter.

Belastningen på anslaget under 2000 beräknas till 60 miljoner kronor. Med anledning av den föreslagna förändringen förordas att anslaget höjs från nuvarande 100 miljoner kronor per år till för de tre närmaste åren 315, 245 respektive 210 miljoner kronor.

#### *Motionen*

*Moderata samlingspartiet* föreslår i *motion Sk313* att anslaget för provisionskostnader skall föras upp med 310 miljoner kronor, dvs. med ett 5 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen har föreslagit (yrkande 47). Motionärerna uppger att de tidigare har ansett att detta anslag kan minskas med 5 miljoner kronor om upplåningens sammansättning ändras. Denna uppfattning vidhåller de i den nu aktuella motionen.

### **Utskottets syn på anslagsfördelningen inom utgiftsområde 26**

På förslag av finansutskottet har riksdagen den 22 november 2000 ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2001 (bet. 2000/01:FiU1, rskr. 36). Riksdagen har därmed också beslutat att utgifterna på utgiftsområde 26 Räntor på statsskulden m.m. inte får överstiga 70 925 miljoner kronor.

Finansutskottet har alltså tidigare tillstyrkt regeringens förslag till beräkning av ramnivån. Utskottet har i övrigt inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsberäkning på utgiftsområdet, ej heller mot de villkor som enligt regeringen bör förknippas med utnyttjandet av anslaget för oförutsedda

utgifter. Utskottet tillstyrker således den föreslagna anslagsfördelningen inom utgiftsområdet.

När riksdagen tidigare fastställde vilka utgiftsramar som skall gälla för 2001 avvisades samtidigt det budgetförslag som lagts fram av Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Den i detta sammanhang föreslagna anpassningen av nivån på statsskuld räntorna och Riksgäldskontorets provisionskostnader ingår som delar i dessa partiernas budgetalternativ. Med hänsyn härtill avvisar utskottet även motionärernas förslag i dessa avseenden.

Utskottet tillstyrker alltså propositionens förslag (punkt 3) samt avstyrker motionerna Fi911 (kd), Fi912 (c) och Sk313 (m) yrkande 47.

## Bemyndigande att överskrida vissa anslag

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om bemyndiganden att överskrida ramanslagen för statsskuld räntor respektive Riksgäldskontorets provisionskostnader om så erfordras för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden under 2001 (punkterna 1 och 2).

### *Gällande bestämmelser*

Regeringen får enligt ett nyligen lämnat bemyndigande (bet. 2000/01:FiU1, avsnittet 4.6) överskrida de ramanslag riksdagen har anvisat för 2001, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Bl.a. skall riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinna inväntas och överskridandet skall rymmas inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Detta bemyndigande omfattar inte anslaget för räntor på statsskulden, ej heller anslaget för Riksgäldskontorets provisionskostnader, vilka båda ligger utanför utgiftstaket. Enligt den ordning som gäller sedan 1997 har i stället ett särskilt bemyndigande knutits till anslaget för statsskuld räntor. För att säkerställa att regeringen alltid kan fullgöra sina åtaganden gentemot långivarna är därvid rätten att överskrida detta anslag beloppsmässigt obegränsad.

### *Budgetpropositionen*

I budgetpropositionen föreslås att regeringen på motsvarande sätt skall bemyndigas att överskrida anslaget Räntor på statsskulden även under 2001 (punkt 1). Ett motsvarande bemyndigande föreslås också bli lämnat för anslaget Riksgäldskontorets provisionskostnader (punkt 2).

### *Utskottets ställningstagande*

Finansutskottet biträder regeringens förslag (punkterna 1 och 2).

## Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

### 1. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd).

Riksdagen har den 22 november 2000 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för år 2001. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som skall träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2001 gäller därmed att de samlade utgifterna på utgiftsområde 26 inte får överstiga 70 925 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Kristdemokraternas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 26. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller emellertid vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 26 borde ha begränsats med 1 222 miljoner kronor på det sätt som framgår av den kristdemokratiska motionen Fi911. I vårt budgetalternativ föreslår vi nämligen att statliga företag under 2001 skall säljas ut för netto 80 miljarder kronor mer än vad regeringen räknar med, vilket vi förutsätter skall ge en räntevinst av angiven omfattning samma år.

### 2. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (c)

Lena Ek (c).

Riksdagen har den 22 november 2000 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för år 2001. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som skall träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2001 gäller därmed att de samlade utgifterna på utgiftsområde 26 inte får överstiga 70 925 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Centerpartiets förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 26. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller emellertid vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 26 borde ha begränsats med 870 miljoner kronor på det sätt som framgår av Centerpartiets motionen Fi912. I vårt budgetalternativ föreslår vi nämligen att statliga företag under 2001 skall säljas ut för 50 miljarder kronor mer än vad regeringen räknar med, vilket vi förutsätter skall ge en räntevinst av angiven omfattning samma år.

### **3. Anslagen för 2001 inom utgiftsområde 26 (punkt 1) (fp)**

Bo Könberg (fp).

Riksdagen har den 22 november 2000 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för år 2001. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som skall träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2001 gäller därmed att de samlade utgifterna på utgiftsområde 26 inte får överstiga 70 925 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Folkpartiet liberalernas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 26. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller emellertid vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 26 borde ha begränsats med 1 700 miljoner kronor på det sätt som framgår av Folkpartiets motionen Fi211. I vårt budgetalternativ föreslår vi nämligen att statliga företag under 2001 skall säljas ut för 80 miljarder kronor mer än vad regeringen räknar med, vilket vi förutsätter skall ge en räntevinst av angiven omfattning samma år.

BILAGA

## Förteckning över behandlade förslag

## Propositionen

I *budgetpropositionen* (prop. 2000/01:1 volym 2) föreslår regeringen för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2001 besluta att ramanslaget 92:1 Räntor på statsskulden får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden, (avsnitt 3.1),
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2001 besluta att ramanslaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden, (avsnitt 5.1),
3. att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. enligt följande uppställning:

Anslag	Anslagstyp	Anslagsbelopp (tusental kr)
92:1 Räntor på statsskulden	ramanslag	70 600 000
92:2 Oförutsedda utgifter	ramanslag	10 000
92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	ramanslag	315 000
<b>Summa för utgiftsområdet</b>		<b>70 925 000</b>

## Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet nedan uppräknade motioner i vilka föreslås att riksdagen fattar följande beslut.

*2000/01:Fi911 av Mats Odell m.fl. (kd)*

Riksdagen anvisar till anslaget 92:1 Räntor på statsskulden för budgetåret 2001 1 222 000 000 kr mindre än vad regeringen föreslagit eller således 69 378 000 000 kr.

*2000/01:Fi912 av Lena Ek m.fl. (c)*

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. enligt uppställning.

1 000-tal kr

<u>Anslag</u>	<u>Regeringens förslag</u>	<u>Anslagsförändring</u>
92:1 Räntor på statsskulden	70 600 000	– 868 600
<b>Summa för utgiftsområdet</b>	<b>70 925 000</b>	<b>– 868 600</b>

*2000/01:Sk313 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m):*

47. Riksdagen anvisar i enlighet med vad i motionen föreslås till utgiftsområde 26 politikområde 92:3 Riksgäldens upplåningskostnader för år 2001 310 000 000 kr.